

RAN-2308000106051002

B. Com. (Sem. - VI) Examination October - 2025 Advance Accounting and Auditing (Paper - VIII)

Time: 2 Hours]

[Total Marks: 50

સૂચના : / Instructions

- (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fill up strictly the above details on your answer book.
- (2) જમણી બાજુ દર્શાવેલ અંક કુલ ગુણ દર્શાવે છે.
Figures to the right indicate total marks of a question.
- (3) તમામ ગણતરી જવાબના ભાગરૂપે દર્શાવો.
Show the necessary calculation as a part of your answer.

Seat No.:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

પ્ર. 1. બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નો

(15)

1. સમતુલ્યિંદ્ર એ વેચાણ (એકમમાં) =
(A) F/C (B) F/P.V. Ratio
(C) F/S (D) F + C
2. કાયમી મિલકતો ખરીદવાની યોજનાને _____ બજેટ કહેવામાં આવે છે.
(A) સ્થિર બજેટ (B) પરિવર્તનશીલ બજેટ
(C) મૂડી બજેટ (D) રોકડ બજેટ
3. _____ એવી હિસાબી પદ્ધતિ છે જેમાં વસ્તુઓ કે કાર્યો સાથે નહિ, પરંતુ જે વ્યક્તિઓ તેમને અંકુશિત કરવા શક્તિમાન છે તેમની સાથે સાંકળવામાં આવે છે.
(A) જવાબદારીલક્ષી હિસાબી પદ્ધતિ (B) અંદાજપત્રીય અંકુશ
(C) શૂન્ય આધારીત અંદાજપત્ર (D) કામગીરી અંદાજપત્ર
4. ઑગસ્ટ અને સપ્ટેમ્બરની મજૂરી અનુક્રમે 12,000 અને 15,000 છે. સમયગાળો 2/3 માસ છે. સપ્ટેમ્બર મહિનામાં કેટલી રકમ ચૂકવવામા આવશે?
(A) રૂ. 4,000 (B) રૂ. 13,000
(C) રૂ. 14,000 (D) રૂ. 27,000
5. નફા જથ્થા ગુણોત્તર =
(A) નફામાં ફેરફાર + વેચાણમાં ફેરફાર (B) નફામાં ફેરફાર - વેચાણમાં ફેરફાર
(C) નફામાં ફેરફાર $\times$ વેચાણમાં ફેરફાર (D) નફામાં ફેરફાર $\times$ 100/વેચાણમાં ફેરફાર
6. વર્તમાન ઉત્પાદન 3000 એકમો છે અને વેચાણ ખર્ચ રૂ. 75000 છે, જેમાં 60% સ્થિર છે, તો 4500 એકમોએ સ્થિર વેચાણ ખર્ચ કેટલો થશે.
(A) 30000 (B) 45000
(C) 112500 (D) 90000
7. એક કારખાનામાં 50% ઉત્પાદન શક્તિએ અર્ધ ચલિત ખર્ચ રૂ. 50000 છે. અર્ધ ચલિત ખર્ચ 40% થી 70% શક્તિ એ એકસરખો રહે છે. 70% થી 85% ઉત્પાદન શક્તિ વચ્ચે ઉપર જણાવેલ આંકડાઓના 10% વધે છે, તો 60% ઉત્પાદન શક્તિએ અર્ધ ચલિત ખર્ચ કેટલો હશે?
(A) 50000 (B) 80000
(C) 48000 (D) 55000

8. ઓગસ્ટ માસનું વેચાણ રૂ. 200000 હોય, રોકડ વેચાણ ઉધાર વેચાણના 25% હોય તો રોકડ વેચાણ શોધો.
 (A) 200000 (B) 160000
 (C) 40000 (D) 20000
9. જ્યારે ઉત્પાદન શૂન્ય હોય ત્યારે ચલિત ખર્ચ શૂન્ય હોય છે.
 (A) સાચું (B) ખોટું
 (C) કદી ન શકાય (D) અપૂરતી માહિતી છે
10. એક વસ્તુ 'અ'નું ઉત્પાદન કરવામાં સ્થિર ખર્ચ રૂ. 4,000 થાય છે અને ચલિત ખર્ચ એકમ દીઠ રૂ. 5 થાય છે. વેચાણ કિંમત એકમદીઠ રૂ. 10 છે. નહિ નફો નહિ નુકશાનની સ્થિતિ માં કેટલા એકમોનું વેચાણ કરવું જોઈએ?
 (A) 400 (B) 200
 (C) 600 (D) 800
11. પરિવર્તનશીલ બજેટ બનાવવા માટે કઈ પદ્ધતિ વધુ પ્રચલિત છે.
 (A) કોઠા પદ્ધતિ (B) ગુણોત્તર પદ્ધતિ
 (C) એકમ પડતર પદ્ધતિ (D) આવેખ પદ્ધતિ
12. રાખી મુકેલી કમાણીની મૂડી પડતર =
 (A) $K_e(1-T)(1-B)$ (B) $K_e/(1-T)(1-B)$
 (C) $K_e/(1-B)$ (D) $K_e/(1-T)$
13. કરવેરા બાદ ડિબેન્ચરની મૂડી પડતર
 (A) $I(1-t)$ (B) $I(1+t)$
 (C) $I(1 \times t)$ (D) $I(1/t)$
14. સૂર્ય લિ.ની નીચેની વિગત પરથી રોકડ અંદાજપત્ર અનુસાર ઑક્ટોબર માસમા મળેલ ઉધરાણી રકમ શોધો : ઑગસ્ટનું વેચાણ રૂ. 700000, સપ્ટેમ્બરનું વેચાણ રૂ. 800000, ઑક્ટોબરનું વેચાણ રૂ. 900000.
 કુલ વેચાણના 20% રોકડ વેચાણ છે. ઉધાર વેચાણના 60% નાણાં વેચાણ પછીના મહિને, 40% ત્યાર બાદ બીજા મહિને મળે છે.
 (A) Rs. 1,80,000 (B) Rs. 7,20,000
 (C) Rs. 6,08,000 (D) Rs. 7,88,000
15. બજેટરી અંકુશની મર્યાદાઓના સંદર્ભમાં નીચેના વિધાનો પૈકી કયું વિધાન સાચું નથી?
 (A) બજેટરી અંકુશની સફળતાનો આધાર અંદાજોની ચોકસાઈ પર છે.
 (B) જો બધા અધિકારીઓનો સહકાર ન હોય તો શ્રેષ્ઠ બજેટરી અંકુશની પદ્ધતિ નિષ્ફળ જાય છે.
 (C) બજેટરી અંકુશ પદ્ધતિ પરિવર્તનશીલ છે.
 (D) બજેટદ્વારા અંકુશની પદ્ધતિ ખર્ચાળ છે.

પ્ર. 2. નીચેના પ્રશ્નના જવાબ આપો (કોઈપણ ચાર)

(08)

- જો નફા-જથ્થાનો ગુણોત્તર 50% હોય, સલામતીનો ગાળો 40% હોય અને વેચાણ રૂ. 900000 હોય તો સ્થિર ખર્ચ શોધો.
- સમજાવો - માસ્ટર બજેટ
- નીચે એપ્રિલ માસની રોકડ બજેટની વિગતો આપેલ છે તેના પરથી એપ્રિલ માસના રોકડ બજેટ માટે શરૂની બાકી શોધો. છેવટની બાકી રૂ. 30000, લેણદારને ચૂકવ્યા રૂ. 156000, પગાર ચૂકવ્યો રૂ. 22750, રોકડ વેચાણ રૂ. 38750, દેવાદાર પાસેથી ઉધરાણી રૂ. 145000, ઘસારો રૂ. 5000.
- 100% અને 80% ઉત્પાદન શક્તિ એ પરોક્ષ ખર્ચ અનુક્રમે રૂ. 130000 અને રૂ. 110000 છે. 60% ઉત્પાદન શક્તિ એ પરોક્ષ ખર્ચ શોધો.
- 100% ક્ષમતા એ ઉત્પાદન 10000 એકમો છે. 50%ના સ્તરે વેચાણ પરોક્ષ ખર્ચ એકમદીઠ રૂ. 40,

- જ્યારે 80% સ્તરે તે એકમદીઠ રૂ. 28 છે. 100% ક્ષમતાએ એકમદીઠ વેચાણ પરોક્ષ ખર્ચ શોધો.
6. જવાબદારી કેન્દ્રોના પ્રકાર જણાવો.
 7. 60% સપાટી એ ચલિત અને સ્થિર ખર્ચ અનુક્રમે રૂ. 12000 અને રૂ. 9000 હોય તો 100% સપાટીએ કુલ ખર્ચ શોધો.
 8. મૂડીની પડતર એટલે શું?

પ્ર. 3. હીના લિમિટેડની માહિતી નીચે પ્રમાણે છે. (13)

સલામતી ગાળો 25%; નફા જથ્થાનો ગુણોત્તર 40%; સ્થિર ખર્ચ રૂ. 30,000.

ગણતરી કરો:

1. સમતૂટ બિંદુએ વેચાણ
2. વર્ષ દરમિયાનનું ખરેખર વેચાણ
3. વર્ષ દરમિયાનનો નફો
4. ચલિત ખર્ચ વર્ષ દરમિયાનનાં
5. જો કંપનીને રૂ. 60000 નફો પ્રાપ્ત કરવા જરૂરી વેચાણ શોધો.
6. જો વેચાણ કિંમતમાં 10% ઘટાડો કરવામાં આવે તો નવું સમતૂટ બિંદુ શોધો.

અથવા

પ્ર. 3. ચાલુ ધંધો ખરીદી લેવા માટે સંજય લિમિટેડની સ્થાપના કરવામાં આવી, રૂ. 22,00,000ના ઈક્વિટી શેર તથા રૂ. 2,00,000ના 8%ના ડિબેન્ચર બહાર પાડ્યા. (13)

શરૂઆતમાં રોકાણો

ફિલોલ્ડ મિલકતો - રૂ. 10,00,000; પ્લાન્ટ-મશીનરી - રૂ. 4,00,000; સ્ટોક - 2,40,000; અન્ય મિલકતો - રૂ. 2,00,000. (આ મિલકતો માટેની ચુકવણી જાન્યુઆરી, 2025માં કરવામાં આવશે.)
→ 30મી જુન, 2025ના રોજ પુરા થતા છ માસ માટેના વેચાણના અંદાજો નીચે પ્રમાણે છે.

1. જાન્યુઆરી - 5,60,000
2. ફેબ્રુઆરી - 6,00,000
3. માર્ચ - 7,40,000
4. એપ્રિલ - 8,00,000
5. મે - 10,60,000
6. જુન - 11,20,000

અન્ય માહિતી:

1. પ્રાથમિક ખર્ચ રૂ. 20,000 ફેબ્રુઆરીમાં ચુકવાશે.
2. સામાન્ય ખર્ચ માસિક રૂ. 20,000 જે દરેક માસના અંતે ચૂકવાશે.
3. માસિક પગાર (જે બીજા માસના પ્રથમ દિવસે ચૂકવાશે) પ્રથમ ત્રણ માસ માટે રૂ. 32,000 અને ત્યાર બાદ રૂ. 38,000.
4. વેચાણ પર અંદાજિત કાચા નફાનો દર 20% છે.
5. 1લી જાન્યુઆરી, 2025ના રોજ ઈક્વિટી શેર અને ડિબેન્ચર બહાર પાડવામાં આવશે.
6. ચુકવણી ગાળો : દેવાદારો - 2 માસ; લેણદારો - 1 માસ.
→ 31મી મે 2025ના રોજ પુરા થતા પાંચ માસ માટેનું રોકડ અંદાજપત્રક તૈયાર કરો.

પ્ર. 4. A. પ્લાસ્ટિકના રમકડાંનું ઉત્પાદન કરતી ફેક્ટરી 40% ક્ષમતા પર કામ કરે છે અને દર મહિને 10,000 રમકડાંનું ઉત્પાદન કરે છે. હાલમાં રમકડાં દીઠ પડતરની વહેંચણી નીચે મુજબ છે. માલસામાન રૂ. 10, મજૂરી રૂ. 3, પરોક્ષ ખર્ચ રૂ. 5 (60% સ્થિર). (08)

રમકડાંદીઠ વેચાણ કિંમત રૂ. 20.

જો ફેક્ટરીમાં 50% ક્ષમતા પર કામ કરવાનું નક્કી કરવામાં આવે, તો વેચાણ કિંમત 3% ઘટી જાય છે.

90% ક્ષમતા પર, વેચાણ કિંમત 5% ઘટે છે અને માલસામગ્રીની કિંમતમાં સમાન ઘટાડો થાય છે. તમે 40%, 50% અને 90% ક્ષમતાએ પરિવર્તનશીલ અંદાજપત્ર તૈયાર કરો.

અથવા

પ્ર. 4. A. નીચેના વાર્ષિક આંકડાઓ ક્રિદ્ય કંપની ના છે.

(08)

વિગત	રૂ. લાખમાં
સ્થિર ખર્ચા	
પગાર	9.5
ભાડું અને વેરા	6.6
ઘસારો	7.4
અર્ધચલિત ખર્ચા (50% ક્ષમતાએ)	
સમારકામ અને જાળવણી	3.5
પરોક્ષ મજૂરી	7.9
ચલિત ખર્ચા (50% ક્ષમતાએ)	
માલસામાન	21.7
મજૂરી	20.4

ધારણા કરો કે સ્થિર ખર્ચા ઉત્પાદન ના તમામ સ્તરે સમાન રહેશે. અર્ધ ચલિત ખર્ચા 45% થી 65% ક્ષમતા વચ્ચે સમાન રહેશે. 65% થી 80% ક્ષમતા વચ્ચે 10% વધશે અને 80% થી 100% ક્ષમતા વચ્ચે 20% વધશે.
60% અને 100% ક્ષમતા માટે પરિવર્તનશીલ બજેટ બનાવો.

પ્ર. 4. B. ટુંકનોંધ લખો (કોઈપણ બે)

(06)

1. વેચાણ બજેટ
2. જવાબદારીલક્ષી હિસાબી પદ્ધતિના ફાયદા
3. મૂડીની પડતરનું મહત્વ
4. અંદાજપત્રીય અંકુશના ફાયદાઓ
5. સમતુલ્ય વિશ્લેષણના ફાયદા

ENGLISH VERSION

Q. 1. Multiple choice question

(15)

1. Break even Point (in Units) =
(A) F/C (B) F/P.V.Ratio
(C) F/S (D) F + C
2. _____ budget is associated with the planning of acquisition and improvement of fixed assets.
(A) Fixed Budget (B) Flexible Budget
(C) Capital Budget (D) Cash Budget
3. _____ is a method of accounting in which costs are identified with persons assigned to their control rather than with products or functions.
(A) Responsibility Accounting (B) Budgetary Control
(C) Zero Base Budget (D) Performance Budgeting
4. Wages of August and September are Rs. 12000 and Rs. 15000 respectively. Time lag is 2/3 month. Calculate amount to be paid in September:
(A) Rs. 4,000 (B) Rs. 13,000
(C) Rs. 14,000 (D) Rs. 27,000

5. P.V. Ratio =
 (A) Change in Profit + Change in Sales
 (B) Change in Profit – Change in Sales
 (C) Change in Profit $\times$ Change in Sales
 (D) Change in Profit $\times$ 100 / Change in Sales
6. Current production is 3000 units and Selling expenses are Rs. 75000, in which 60% is fixed. What will be the fixed Selling expenses for 4500 units.
 (A) Rs. 30,000 (B) Rs. 45,000
 (C) Rs. 1,12,500 (D) Rs. 90,000
7. The semi-variable expenses of a firm were Rs. 50000 at 50% production capacity. The semi variable expenses remain the same between 40% and 70% capacity. Between 70% and 85% capacity there is an increase of 10% in the above figure. What would be the semi-variable expenses at 60% capacity.
 (A) 50,000 (B) 80,000
 (C) 48,000 (D) 55,000
8. If Sales of August is Rs. 200000, cash sales is 25% of credit sales, find out cash sales.
 (A) 200000 (B) 160000
 (C) 40000 (D) 20000
9. Variable cost will be zero, if production is nil.
 (A) true (B) false
 (C) cannot be decided (D) data is insufficient
10. For the production of a product, if Fixed cost is Rs. 4,000, Variable cost is Rs. 5 per unit and selling price is Rs. 10 per unit. Find out the sales required at break even point.
 (A) 400 units (B) 200 units
 (C) 600 units (D) 800 units
11. For preparing a flexible budget, which one of the following methods is most commonly used?
 (A) Tabular Method (B) Ratio Method
 (C) Unit Costing Method (D) Graphic Method
12. Cost of Retained Earnings =
 (A) $K_e (1 - T)(1 - B)$ (B) $K_e / (1 - T)(1 - B)$
 (C) $K_e / (1 - B)$ (D) $K_e / (1 - T)$
13. Cost of debenture after tax =
 (A) $I(1 - t)$ (B) $I(1 + t)$
 (C) $I(1 \times t)$ (D) $I(1/t)$
14. From the following information of Surya ltd., find cash received from Debtors for the month of October as per cash budget: Sales of August Rs. 700000, Sale of September Rs. 800000 and Sales of October Rs. 900000. Cash sales are 20% of total sales. 60% of the credit sales are collected in the month after sales, 40% in the second month after sales.
 (A) Rs. 1,80,000 (B) Rs. 7,20,000
 (C) Rs. 6,08,000 (D) Rs. 7,88,000
15. Which of the following statement is not true in the context of limitations of budgetary control?
 (A) The success of budgetary control depends upon the accuracy of estimated figures.
 (B) In the absence of co-operation from all officers and employer, the best of budgetary control system will fail.
 (C) Budgetary control system is flexible.
 (D) The budgetary control is an expensive system.

Q. 2. Answer the following (Any Four) (08)

1. If P/V Ratio is 50%, Margin of safety is 40% and Sales is Rs 9,00,000, then find out fixed expenses.
2. Explain- Master Budget.
3. From the following details of cash budget of April Month, find out opening balance of cash budget for April Month. Closing Balance Rs. 30000, Paid to Creditors Rs. 156000, Paid salary Rs. 22750, Cash sales Rs. 38750, Collection from debtors Rs. 145000, Depreciation Rs. 5000.
4. At 100% and 80% production capacity overheads are Rs. 130000 and Rs. 110000 respectively. Calculate overheads at 60% production capacity.
5. Production at 100% capacity is 10000 units. Selling overhead at 50% level is Rs. 40 per unit, while at 80% level it is Rs. 28 per unit. Find out Selling overhead per unit at 100% capacity?
6. State the types of responsibility Centers.
7. If variable and fixed costs at 60% capacity are Rs. 12000 and Rs. 9000 respectively, find out total cost at 100% capacity.
8. What is cost of capital?

Q. 3. The following information are in respect of Heena Ltd., (13)

Margin of safety ----- 25%
Profit volume ratio ----- 40%
Fixed cost ----- Rs.30,000

Calculate:

(1) Break even sale (2) Actual sales for the year (3) Profit for the year (4) Variable cost for the year (5) Required sales to earn profit Rs. 60,000 (6) If selling price is reduced by 10% than find out new break even sale.

OR

Q. 3. Sanjay Ltd. is to be formed to take over a running business. It has been decided to raise Rs. 2200000 by issuing equity shares & Rs. 200000 8% debentures.

Initial Investments	Rs.
Free hold premises	1000000
Plant & Machinery	400000
Stock	240000
Other assets	200000

Payment on above assets is to be made in the month of Jan'25.

Sales during First 6 months ending on 30.6.25 are estimated as under:

Months	Rs.	Months	Rs.
January	560000	April	800000
February	600000	May	1060000
March	740000	June	1120000

Other Info.

1. Preliminary expenses Rs. 20000 payable in February.
 2. General expenses Rs. 20000 p.m. paid at the end of each month.
 3. Monthly salary (payable on 1st day of next month) Rs. 32000 for first 3 months and Rs. 38000 thereafter.
 4. Gross profit Rate is expected to be 20% on sales.
 5. The Equity shares and debentures are to be issued on 01-01-25.
 6. Lag pay-debtors- 2 months, creditors - 1 month.
- Prepare cash budget for first five months ended 31-5-25.

- Q. 4. A.** A factory engaged in manufacturing plastic toys is working at 40% capacity and produces 10,000 toys per month. The present cost breakup for one toy is as under. **(08)**
 Material: Rs. 10, Wages: Rs. 3, Overheads: Rs. 5 [60% fixed].
 The selling price is Rs. 20 per toy. If it is decided to work the factory at 50% capacity, the selling price falls by 3%. At 90% capacity, the selling price falls by 5% accompanied by a similar fall in the price of material. You are required to prepare flexible budget at 40%, 50% and 90% capacity utilizations.

OR

- Q. 4. A.** The following data are available are in a Kriday Company for a year by period. **(08)**

Particulars	Rs. (Lakhs)
Fixed expenses	
Salaries	9.5
Rent and taxes	6.6
Depreciation	7.4
Semi Variable expenses (at 50% capacity)	
Maintenance and repairs	3.5
Indirect labour	7.9
Variable expenses (at 50% capacity)	
Materials	21.7
Labour	20.4

Assume that the fixed expenses remain constant for all levels of production variable expenses remain constant between 45% and 65%, semi variable expenses increasing by 10% between 65% and 80% capacity and by 20% between 80% and 100% capacity.

Prepare flexible budget at 60% and 100% of capacity.

- Q. 4. B. Write Short notes (any two)** **(06)**

1. Sales Budget
2. Advantages of Responsibility Accounting
3. Importance of Cost of Capital
4. Advantages of Budgetary Control
5. Advantages of Break even Analysis.